

**UCHWAŁA NR XXXIX/332/2021
RADY MIASTA SKARŻYSKA-KAMIENNEJ**

z dnia 14 września 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska –
Kamiennej na lata 2022-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021, poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 roku poz. 1876 z późn. zm.) Rada Miasta Skarżyska – Kamiennej uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2022-2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały Powierza się Prezydentowi Miasta Skarżyska – Kamiennej

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego z mocą obowiązującą od 01.01.2022 r.

Przewodniczący Rady Miasta

Leszek Golik

Gminna Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
dla Miasta Skarżyska-Kamiennej
na lata 2022-2027

Skarżysko-Kamienna 2021

Spis treści

Wstęp.....	4
RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	5
1.1. Podstawa prawna Strategii.....	5
RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE	6
2.1. Charakterystyka miasta.....	6
2.1.1. Położenie.....	6
2.1.2. Ludność.....	6
2.1.3. Oświata	10
2.1.4. Kultura i rekreacja.....	11
2.1.5 Organizacje pozarządowe	13
2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe.....	14
2.1.7 Opieka zdrowotna	15
2.1.8 Pomoc społeczna.....	16
2.2. Diagnoza problemów społecznych.....	16
2.2.1. Świadczenia finansowe przyznawane i wypłacane przez MOPS	17
2.2.2 Inne formy pomocy:.....	20
2.2.3. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba	22
2.2.4 Bezrobocie	25
2.2.5 Uzależnienia.....	30
2.2.6 Przemoc w rodzinie.....	33
2.3. Podsumowanie sytuacji społecznej w gminie Skarżysko-Kamienna.....	34
2.3.1 Wnioski z diagnozy.....	34
2.3.2. Analiza SWOT.....	39
RODZIAŁ III. GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA SKARŻYSKA-KAMIENNEJ NA LATA 2022-2027	42
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią	42

3.2. Realizacja strategii	46
3.2.1. Cele i kierunki działań	46
I CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych	46
II CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	48
III CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	51
IV CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy	54
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	55
3.2.3. Źródła finansowania.....	55
SPIS TABEL.....	56
SPIS RYSUNKÓW	57
SPIS WYKRESÓW.....	55

Wstęp

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się, jako „działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie”¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa to utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia ta jest dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazuje priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczyniać się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.) nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana na lata 2022-2027.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

RODZIAŁ I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Uwzględnia zapisy następujących dokumentów krajowych:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030,

oraz zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+,
- Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej do roku 2023,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Skarżyskiego na lata 2021-2023 wraz z Programem promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2021-2023,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2019-2023,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022,
- Strategia Rozwoju Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2020-2030,
- Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Skarżyska-Kamienna na lata 2021-2030,
- Plan Rozwoju Instytucjonalnego Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2021-2030,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021.
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030

RODZIAŁ II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE

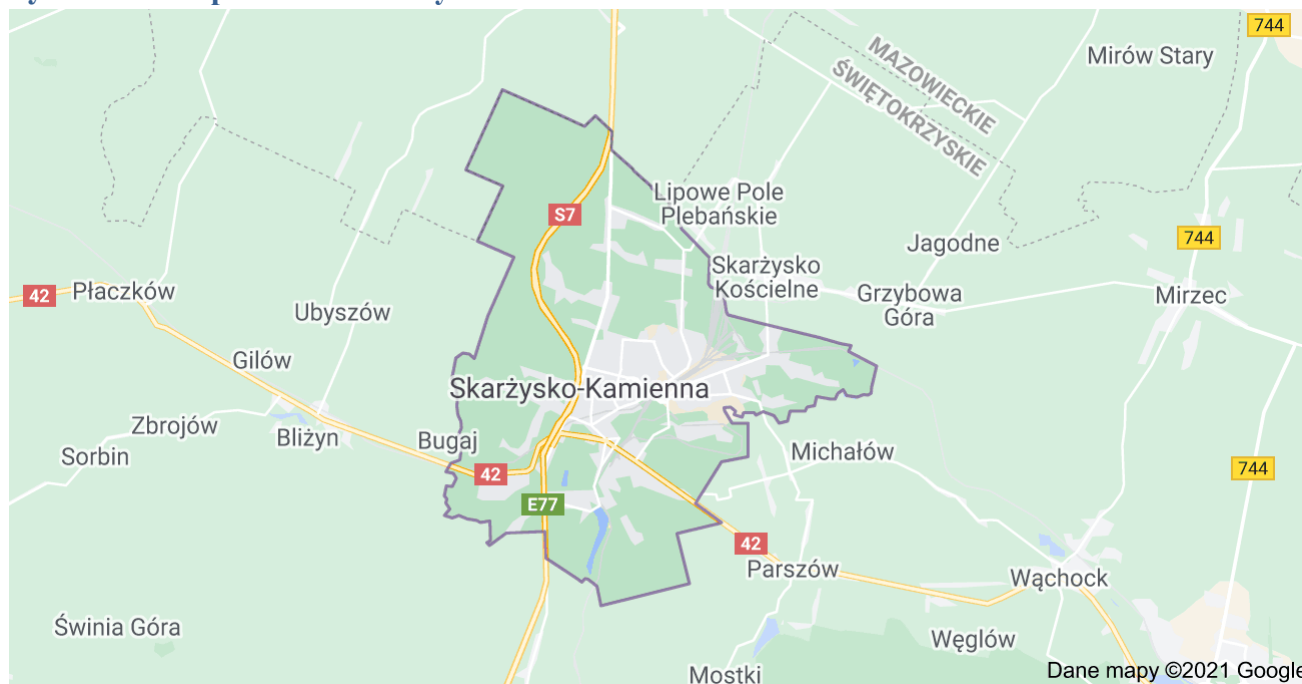
2.1. Charakterystyka miasta

2.1.1. Położenie

Skarżysko-Kamienna to miasto leżące w południowo-wschodniej Polsce. Należy do województwa świętokrzyskiego, powiatu skarżyskiego. Jest siedzibą gminy miejskiej Skarżysko-Kamienna, położone jest w niezwykle ciekawym przyrodniczo miejscu, na skraju Puszczy Świętokrzyskiej, w dolinie rzeki Kamiennej i jej dopływów – Bernatki, Kamionki i Oleśnicy, u podnóża Gór Świętokrzyskich.

Skarżysko-Kamienna to miasto z tradycjami przemysłowymi i dobrymi perspektywami rozwojowymi. Jest tutaj nowoczesny kompleks dróg ekspresowych przechodzących przez miasto oraz zmodernizowana linia kolejowa wzbogacona najnowszymi typami pociągów pasażerskich i tranzytowych, miasto ma także dobry dostęp do portów lotniczych: Warszawa – 140 km, Kraków – 160 km, Łódź – 140 km, Radom – 50 km.

Rysunek 1. Mapa Miasta Skarżysko-Kamienna

2.1.2. Ludność

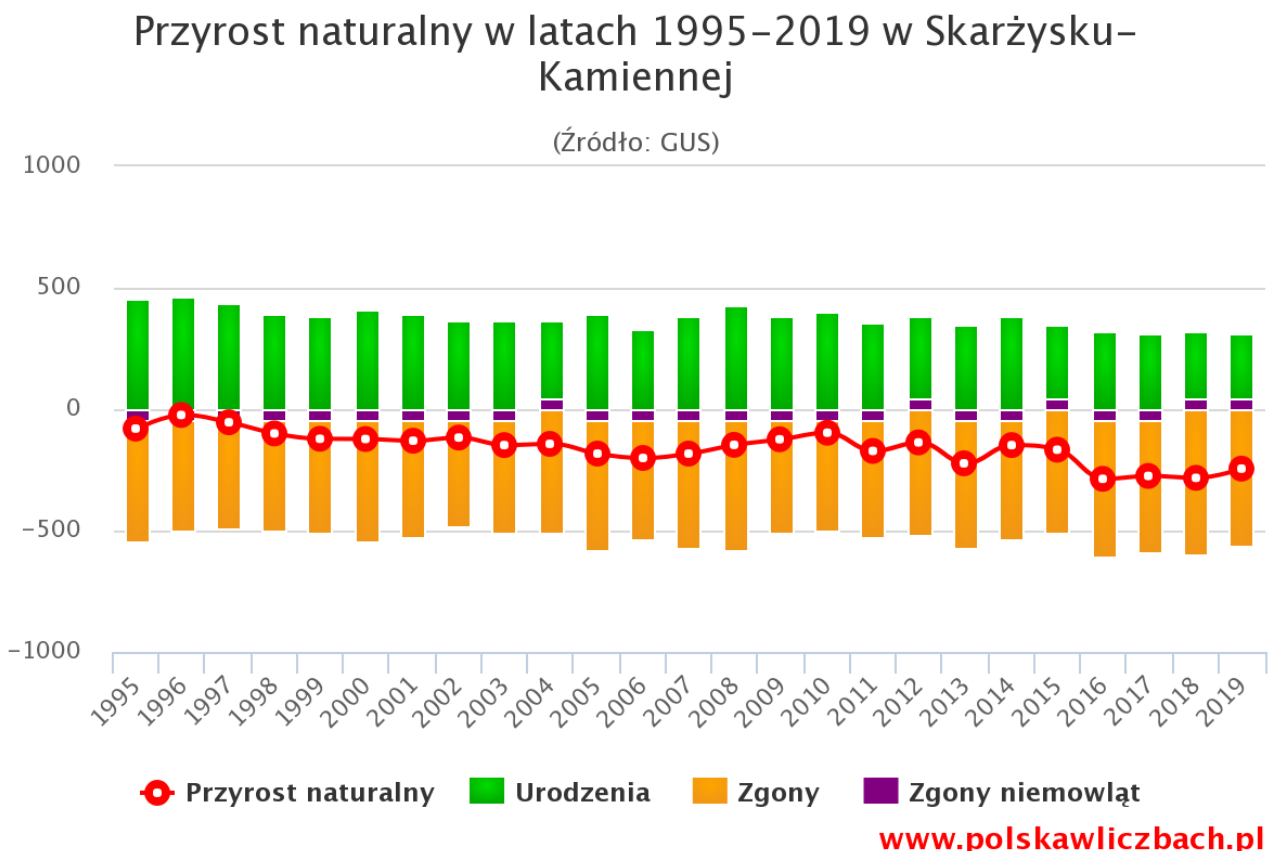
Skarżysko-Kamienna prawa miejskie uzyskała z dniem 1 stycznia 1923 roku, w 2019 roku liczba mieszkańców wynosiła 44 848, z czego 52,4% stanowiły kobiety, a 47,6% mężczyźni.

W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 10,9%. Średni wiek mieszkańców wynosi 45,7 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Skarżysko-Kamienna ma ujemny przyrost naturalny wynoszący - 245. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,44 na 1000 mieszkańców Skarżyska-Kamiennej. W 2019 roku urodziło się 315 dzieci, w tym 49,5% dziewczynek i 50,5% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,53 i jest znacznie mniejszy

od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2018 roku 48,6% zgonów w Skarżysku-Kamiennej spowodowanych było chorobami układu krążenia, 21,4% zgonów z przyczyn nowotworowych, a 3,7% zgonów z powodu chorób układu oddechowego. Na 1000 ludności Skarżyska-Kamiennej przypada 12,43 zgonów. Jest to więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Wykres 1. Dynamika przyrostu naturalnego w Skarżysku-Kamiennej w latach 1995-2019

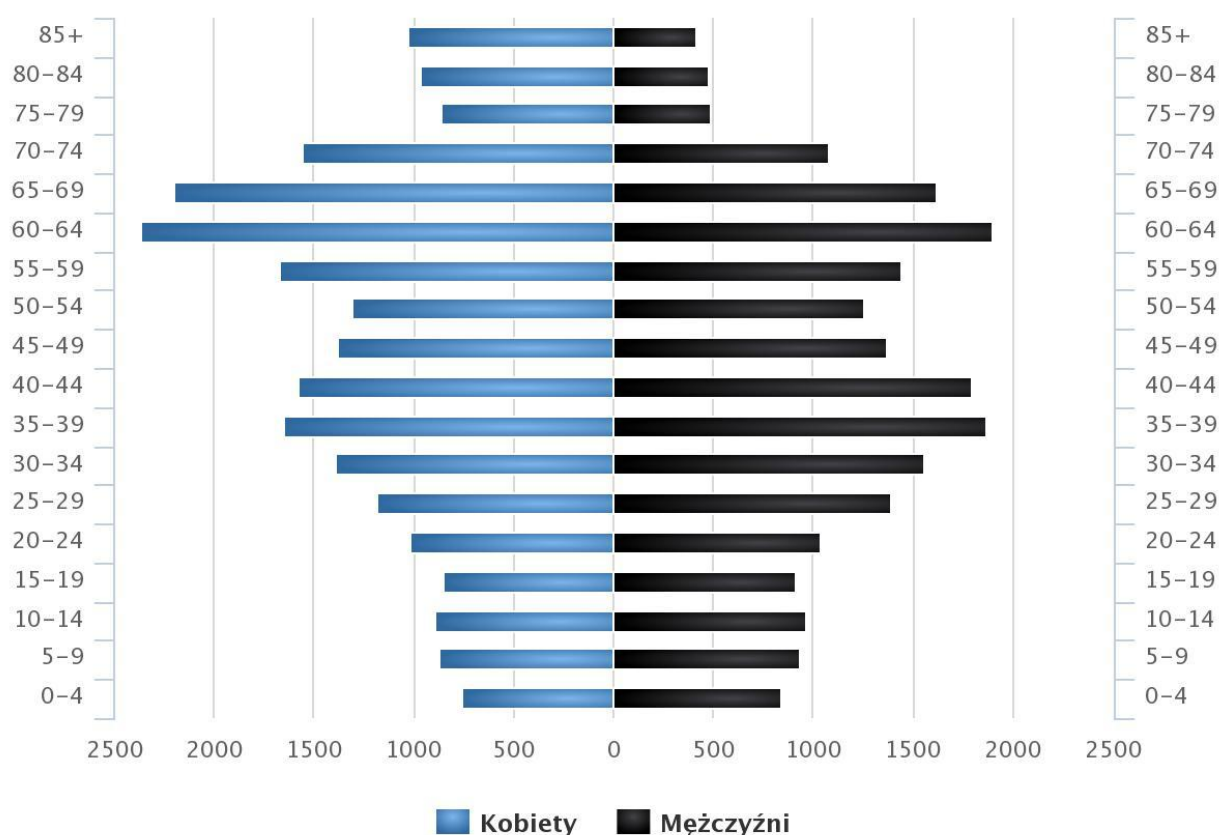
Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/Skarzysko_Kamienna

W 2019 roku zarejestrowano 261 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 584 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Skarżyska-Kamiennej -323. W tym samym roku 13 osób zameldowało się po przyjeździe z zagranicy, a wymeldowało się 19 z powodu wyjazdu za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -6. 56,9% mieszkańców Skarżyska-Kamiennej jest w wieku produkcyjnym, 14,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 29,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym

Wykres 2. Ludność miasta Skarżysko-Kamienna według wieku

Piramida wieku mieszkańców Skarżyska-Kamiennej, 2019

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/Skarzysko_Kamienna#dane-demograficzne

Tabela 1. Dane dotyczące liczby mieszkańców Gminy Skarżyska – Kamiennej w latach 2017-2019

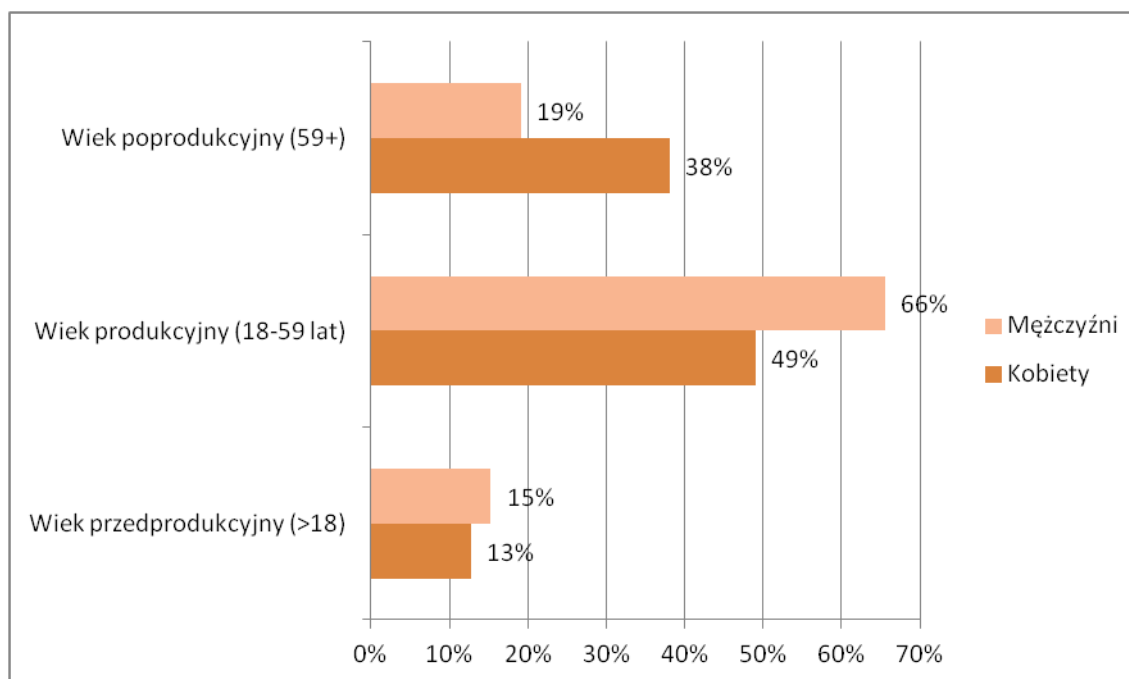
Grupa wiekowa	2017			2018			2019		
	M	K	R	M	K	R	M	K	R
Ogółem	21845	24108	45953	21572	23786	45358	21337	23511	44848
0 – 4	873	842	1715	875	808	1683	843	754	1597

5 – 9	993	901	1894	971	879	1850	936	876	1812
10 – 14	915	848	1763	933	863	1796	965	889	1854
15 – 19	949	867	1816	937	877	1814	915	852	1767
20 – 24	1248	1120	2368	1137	1049	2186	1037	1012	2049
25 – 29	1463	1347	2810	1398	1244	2642	1386	1184	2570
30 – 34	1769	1597	3366	1656	1507	3163	1553	1394	2947
35 – 39	1916	1722	3638	1910	1725	3635	1865	1651	3516
40 – 44	1715	1494	3209	1733	1560	3293	1795	1580	3375
45 – 49	1280	1332	2612	1355	1322	2677	1374	1382	2756
50 – 54	1292	1435	2727	1255	1373	2628	1251	1303	2554
55 – 59	1672	1992	3664	1558	1818	3376	1439	1668	3107
60 – 64	2016	2459	4475	2002	2424	4426	1903	2362	4265
65 – 69	1478	1993	3471	1521	2058	3579	1616	2201	3817
70 i więcej	2266	4159	6425	2331	4279	6610	2459	4403	6862

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Dane zamieszczone w powyżej tabeli pokazują, że w ciągu ostatnich trzech lat zauważalny jest spadek liczby ludności. W 2017 roku liczba ta zbliżała się do 46 tysięcy. W 2019 jest to wynik poniżej 45 tysięcy. Można zaobserwować, że rodzi się tutaj mniej dzieci, a jednocześnie cały czas zwiększa się liczba osób starszych, od 65 roku życia.

Wykres 3. Produkcyjne grupy wiekowe w Mieście Skarżysko-Kamienna na rok 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych na stronie www.polskawliczbach.pl.

Odnosząc się do analizy zaprezentowanych powyżej danych, należy stwierdzić, że dominującą grupę ludności na terenie Skarżyska-Kamiennej stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pod względem liczebności grupę, stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym, zaś najmniejszą osoby w wieku przedprodukcyjnym.

2.1.3. Oświata

W Skarżysku - Kamiennej funkcjonują 3 żłobki miejskie, do których w 2019 roku uczęszczało 78 dzieci; 1 Klubik Dziecięcy, do którego chodziło 8 dzieci; 10 przedszkoli publicznych, do których w 2019 roku chodziło 1012 dzieci oraz 8 szkół podstawowych, w których naukę pobierało 2479 uczniów. Dla w/w placówek organem prowadzącym jest Gmina Skarżysko-Kamienna. Na terenie miasta funkcjonuje również Szkoła Podstawowa wraz z przedszkolem, która jest prowadzona przez Stowarzyszenie „Nasze Pogorzałe”. Ponadto na terenie Skarżyska – Kamiennej funkcjonują placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest powiat: 6 szkół ponadpodstawowych tj. 2 licea ogólnokształcące i 4 szkoły techniczne; szkolnictwo specjalne: specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, zespół placówek edukacyjno – wychowawczych oraz zespół placówek resocjalizacyjno-wychowawczych, młodzieżowy ośrodek wychowawczy.

W zakresie uzupełnienia oferty edukacyjnej dla osób dorosłych w Skarżysku – Kamiennej działa Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Skarżysku – Kamiennej zlokalizowane przy ul. Legionów 124, w skład którego wchodzi m.in. Kolegium Pracowników Służb Społecznych.

W zakresie kształcenia artystycznego działalność w Skarżysku – Kamiennej prowadzi jedna placówka – Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Zygmunta Noskowskiego

przy ul. Plac Floriański 14.

Należy zauważyć, że liczba absolwentów wszystkich szkół ponadpodstawowych w Skarżysku – Kamiennej wynosiła w kolejnych latach 2014 – 2018 pomiędzy 500 a 600 osób. Liczba ta utrzymuje się corocznie na zbliżonym, zmniejszającym się poziomie zaś na podstawie danych demograficznych należy spodziewać się istotnego jej zmniejszenia w nadchodzących latach.

2.1.4. Kultura i rekreacja

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 poz. 1372) określa zadania własne gminy, polegające m.in. na zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty. Jednym z wymienionych w ustawie zadań są sprawy związane z kulturą, sportem i rekreacją. Należy dodać, że część tych działalności realizują prywatne podmioty w zakresie komercyjnych usług oraz organizacje pozarządowe (np. kluby sportowe, stowarzyszenia, fundacje). Na terenie Skarżyska – Kamiennej funkcjonują następujące instytucje, placówki i stowarzyszenia upowszechniania kultury:

- a) Miejskie Centrum Kultury im. L. Staffa ul. Słowackiego 25,
- b) Muzeum im. Orła Białego ul. Słoneczna 90,
- c) Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Zygmunta Noskowskiego Plac Floriański 14,
- d) Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. prof. Włodzimierza Sedlaka ul. Towarowa 20 oraz jej filie,
- e) Filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach, przy Plac Floriański 1.

Miejskie Centrum Kultury im. Leopolda Staffa zostało powołane w celu organizowania i koordynowania działalności kulturalnej na terenie miasta. MCK prowadzi m.in. zajęcia i warsztaty plastyczne, fotograficzne, teatralne, taneczne, muzyczne, interdyscyplinarne. Organizuje koncerty, spektakle, seanse, wystawy, prezentacje, pokazy, turnieje, konkursy, wydarzenia kulturalne. W MCK funkcjonuje KINO Centrum, gdzie odbywają się projekcje filmów 2D i 3D.

Muzeum im. Orła Białego jest instytucją o charakterze kulturalnym, naukowo – badawczym i oświatowym. Gromadzi, przechowuje, konserwuje i udostępnia dobra kultury w zakresie historii miasta, martyrologii mieszkańców Skarżyska – Kamiennej i okolic, historii zgrupowań partyzanckich Armii Krajowej – „Ponurego”, „Nurta”, „Robota”, „Szarego” i innych, historii Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego, militariów ze szczególnym uwzględnieniem dziejów oręża polskiego od 1914 r. W ramach działalności społeczno – oświatowej Muzeum współpracuje z instytucjami i organizacjami oraz placówkami muzealnymi. Organizuje lekcje muzealne z zakresu historii miasta i regionu, II wojny światowej, dziejów Staropolskiego Zagłębia Przemysłowego. Jest również organizatorem wystaw czasowych, które organizuje zarówno we własnej siedzibie jak i innych

placówkach.

Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Zygmunta Noskowskiego zajmuje się kształceniem muzycznym dzieci i młodzieży a także aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym miasta. Dodatkowo, stanowi miejsce spotkań autorskich, promocji i wydarzeń kulturalnych. Współpracuje z Radiem Kielce, co umożliwia jej dotarcie do zdecydowanie szerszego grona odbiorców.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. prof. Włodzimierza Sedlaka oraz jej filie, poza działalnością podstawową, tj. gromadzeniem, udostępnianiem i wypożyczaniem zbiorów, prowadzi wypożyczalnię międzybiblioteczne, bibliografię miasta i regionu oraz Czytelnię Internetową. Biblioteka podejmuje różnorodne formy pracy z czytelnikami w zależności od grup wiekowych.

Ofertę biblioteki powiatowej i miejskiej uzupełnia oferta filii pedagogicznej biblioteki wojewódzkiej w Kielcach, której oferta skierowana jest przede wszystkim do czytelników dorosłych, ale zawiera również pozycje dla dzieci i młodzieży.

Na terenie Skarżyska – Kamiennej działają również organizacje publiczne i społeczne zajmujące się propagowaniem kultury fizycznej i sportu. Do tej grupy możemy zaliczyć:

- Miejskie Centrum Sportu i Rekreacji,
- Skarżyskie Towarzystwo Sportowe,
- Międzyzakładowy Klub Sportowy „Granat” Skarżysko,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze – oddział w Skarżysku – Kamiennej.

Miejskie Centrum Sportu i Rekreacji promuje sport, rekreację i turystykę wśród mieszkańców miasta. Oferta MCSiR skierowana jest do wszystkich grup wiekowych. MCSiR jest administratorem i zarządza następującymi obiektami sportowymi w Skarżysku - Kamiennej:

- Pływalnia kryta zlokalizowana przy ul. Spółdzielczej przy Szkole Podstawowej nr 13,
- Wielofunkcyjna hala sportowa zlokalizowana przy ul. Sienkiewicza,
- Lodowisko sztuczne, zadaszone,
- Kompleks boisk sportowych „Orlik”,
- Tereny rekreacyjne nad zalewem Rejów,
- Stadion sportowy „Granat” z boiskiem o nawierzchni naturalnej i bieżnią,
- Tereny rekreacyjne „Planty”.

Skarżyskie Towarzystwo Sportowe zajmuje się upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu w obszarach lekkiej atletyki, siatkówki, tenisa stołowego, sportów siłowych.

Międzyzakładowy Klub Sportowy „Granat” to jeden z najstarszych klubów sportowych

województwa. Obecnie najbardziej znaną sekcją jest sekcja piłkarska. Klub zajmuje się krzewieniem kultury fizycznej i trenowaniem młodzieży, przede wszystkim w zakresie piłki nożnej. Klub prowadzi także drużyny piłkarskie (juniorzy i seniorzy) w niższych klasach rozgrywkowych.

Dodatkowo na terenie miasta działają takie kluby sportowe jak:

- 1) Międzyszkolny Klub Sportowy (MKS) Gała Skarżysko,
- 2) Uczniowski Klub Sportowy (UKS) Celsius,
- 3) Uczniowski Klub Sportowy (UKS) Relaks,
- 4) Skarżyski Klub Sportów Walki Kyokushin Karate,
- 5) Piłkarska Akademia Skarżyska.

Ponadto na terenie Skarżyska – Kamiennej trwa budowa Skateparku jednego z największych w Europie, gdzie z torów do jazdy mogą korzystać miłośnicy rowerów, deskorolek, hulajnóg oraz rolek. Na terenie parku został również przygotowany plac zabaw dla najmłodszych dzieci.

Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze (oddział Skarżysko – Kamienna) zajmuje się organizacją weekendowych wycieczek, rajdów i innych form turystyki, konserwacją szlaków turystycznych. Oferta PTTK skierowana jest do wszystkich grup wiekowych. Oddział Miejski PTTK posiada wykwalifikowanych przewodników świątokrzyskich, przewodników turystyki kwalifikowanej, pieszej, górskiej, organizatorów turystyki.

2.1.5 Organizacje pozarządowe

Na terenie Skarżyska – Kamiennej zarejestrowanych jest wiele stowarzyszeń, kół oraz innych organizacji i związków, które poprzez swoją działalność chronią dorobek kulturalny poprzednich pokoleń, uczą postaw ekologicznych, dbają o rozwój społeczno-kulturalny gminy. Ich działania skierowane są na pogłębienie integracji społecznej, rozwój potencjału kulturowego miasta, rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych oraz budowaniu tożsamości kulturowej regionu.

Można wskazać na kilka organizacji, które prowadzą swoją działalność w sposób systematyczny i stały. Większość działań ma jednak charakter akcyjny, uzależniony od pozyskania środków finansowych, zwykle ze źródeł publicznych. Okresem wyraźnego uaktywniania się organizacji pozarządowych jest proces wyboru projektów w ramach budżetu obywatelskiego oraz konkursów na realizację zadań własnych gminy.

W obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej można wyróżnić na terenie Skarżyska – Kamiennej m.in. niżej wymienione organizacje pozarządowe:

- **Stowarzyszenie Matki Bożej Miłosierdzia** – udziela m.in. pomocy poprzez wydawanie bezpłatnych posiłków dla osób ubogich i bezdomnych oraz zapewnia schronienie w noclegowni przez cały rok. Prowadzi świetlice środowiskową dla dzieci i młodzieży „Ostra Brama”, Hospicjum Domowe dla osób chorych na nowotwory.
- **Fundacja SKARŻYSKI BANK ŻYWNOŚCI** – prowadzi działalność na rzecz poprawy sytuacji życiowej osób najuboższych, w tym dzieci poprzez pozyskiwanie i dystrybucję żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej.
- **Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża** – realizuje zadania w zakresie m.in. propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, zachowania właściwych postaw zdrowotnych i prozdrowotnych, szkolenia uczniów z udzielania pierwszej pomocy, profilaktyki uzależnień, działalności na rzecz honorowego krwiodawstwa, pomocy społeczno-socjalnej potrzebującym, pozyskiwania środków finansowych na realizację przyjętych zadań statutowych.
- **Stowarzyszenie Pomocy „Arka Noego”** - zajmuje się działalnością społeczną na rzecz dzieci i młodzieży z problemem uzależnienia, prowadzi terapie indywidualne i grupowe dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla dorosłych dzieci alkoholików. Organizuje w placówkach oświatowych spotkania edukacyjne skierowane do uczniów, nauczycieli, rodziców dotyczące m.in. negatywnych skutków uzależnienia od alkoholu, zażywania narkotyków i innych środków psychoaktywnych. „Arka Noego” zajmuje się również świadczeniem specjalistycznego wsparcia dla osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie. Ponadto Stowarzyszenie prowadzi Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży. Ośrodek obejmuje opieką psychologiczną i psychoterapeutyczną dzieci, młodzież oraz członków ich rodzin.
- **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski Skarżysko-Kamienna** – działalność TPD ukierunkowana jest na objęcie pomocą i wsparciem dzieci i młodzieży, a także ich najbliższego środowiska, które w sposób bezpośredni kształtuje osobowość oraz wpływa na szeroko pojętą jakość życia młodych ludzi. W ramach TPD działa Integracyjne Ognisko Wychowawcze, które obejmuje opieką około 20 dzieci. Prowadzone zajęcia mają na celu umożliwienie wychowankom spędzanie czasu wolnego w sposób bezpieczny, twórczy, rozwijający indywidualne zdolności, poszerzający wiedzę ogólną i zainteresowania. Integruje dzieci różnicowane wiekowo i pochodzące z różnych środowisk, w tym wychowanków niepełnosprawnych.

2.1.6. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności

przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

W myśl art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2021, poz. 1372) zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.

Podstawowymi organami państwa, powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego są policja oraz straż pożarna. Za bezpieczeństwo mieszkańców Skarżyska – Kamiennej odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku – Kamiennej. Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratownictwa ogólnego zajmuje się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Skarżysku - Kamiennej oraz OSP Skarżysko – Kamienna, która włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

2.1.7 Opieka zdrowotna

W Skarżysku – Kamiennej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonuje 7 przychodni zdrowia, w tym 3 publiczne (2 przychodnie prowadzone przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnie Miejskie” i 1 w Obwodzie Lecznictwa Kolejowego) i 4 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej.

W przychodniach specjalistycznych zlokalizowanych na terenie gminy Skarżyska– Kamiennej, mieszkańcy miasta mogą skorzystać z porad lekarzy specjalistów m.in. neurologa, pulmonologa, endokrynologa, ortopedy, chirurga, psychiatry oraz mogą wykonać takie badania jak RTG, tomograf komputerowy, rezonans magnetyczny, gastroscopia, kolonoskopia. Ponadto na terenie Skarżyska – Kamiennej zlokalizowany jest Szpital Powiatowy im. Marii Curie-Skłodowskiej, w którym funkcjonują oddziały: anestezjologii i intensywnej terapii, chorób wewnętrznych, chirurgii, urazowo-ortopedyczny, neonatologiczny, neurologiczny, otolaryngologiczny, pediatryczny, położniczo-ginekologiczny, rehabilitacyjny, rehabilitacji neurologicznej oraz Zakład Opiekuńczo-Leczniczy. W mieście funkcjonuje też oddział Świętokrzyskiego Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Skarżysku-Kamiennej - świadczące usługi doraźnej pomocy medycznej w domu pacjenta oraz przewozu medycznego. Opiekę zdrowotną w gminie uzupełniają prywatne, specjalistyczne gabinety lekarskie m.in. ginekologiczne, stomatologiczne oraz stacje diagnostyczne. Należy wskazać również, że na terenie gminy zlokalizowany jest Międzyzakładowy Ośrodek Medycyny Pracy.

2.1.8 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku², zgodnie z którą głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Na terenie miasta Skarżysko-Kamienna zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zadania realizowane przez Ośrodek obejmują w szczególności:

- a) przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych,
- b) przyznawanie świadczeń niepieniężnych,
- c) pracę socjalną,
- d) realizowanie programów społecznych,
- e) realizowanie zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę.

Przy realizacji zadań Ośrodek współpracuje na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, kościołem katolickim i innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz innymi podmiotami.

Ponadto funkcjonuje **Centrum Integracji Społecznej**, które jest jednostką organizacyjną gminy Skarżysko-Kamienna, działa jako podmiot zatrudnienia socjalnego, o charakterze edukacyjnym i wspierającym, tworzony dla osób o najmniejszych szansach na otwartym rynku pracy. Uczestnikami CIS są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, czyli takie, które z różnych powodów funkcjonują poza otwartym rynkiem pracy, nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych własnym staraniem, co może prowadzić do ubóstwa oraz uniemożliwia lub ogranicza uczestnictwo

w życiu zawodowych, społecznym i rodzinnym. Do CIS-u mogą zostać przyjęte osoby, które spełniają kryteria wykluczenia społecznego, przede wszystkim długotrwale bezrobotne, bezdomne, uzależnione od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii, niepełnosprawne, jak również długoletni klienci pomocy społecznej, samotne matki, osoby bez zawodu, o niskich kwalifikacjach czy przeżywające kryzysy życiowe.

² Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (tekst jednolity: Dz. U. 2020 poz. 1876 ze zm.).

2.2. Diagnoza problemów społecznych

2.2.1. Świadczenia finansowe przyznawane i wypłacane przez MOPS

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysko-Kamiennej poza zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej, jak i innych ustaw czy programów o charakterze społecznym, realizuje również zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego 500+, świadczenia Dobry Start (do 2020 roku, od 2021 za realizację zadania odpowiada ZUS), dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych.

Z analizy sprawozdań rocznych MOPS za lata 2017-2020 wynika, że głównymi powodami przyznawania pomocy na podstawie ustawy o pomocy społecznej było: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. Przyczyny przyznawania pomocy dla mieszkańców Skarżyska - Kamiennej obrazuje niżej zamieszczona tabela.

Tabela 2. Przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MOPS w Skarżysku-Kamiennej w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
ubóstwo	776	786	583	560
sieroctwo	0	2	0	1
bezdomność	32	60	51	54
potrzeba ochrony macierzyństwa	44	50	46	33
bezrobocie	858	690	501	437
niepełnosprawność	134	653	535	494
długotrwała lub ciężka choroba	406	830	681	596
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	91	106	77	49
przemoc w rodzinie	3	4	6	3
alkoholizm	49	39	35	15
narkomania	5	2	1	0
trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	13	1	7
zdarzenie losowe	0	4	9	4

klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	1	0	0
----------------------------------	---	---	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych MOPS - MRiPS 03R za lata 2017-2020.

Pracownicy socjalni prowadzą na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu postępowania administracyjne w sprawach o przyznanie świadczeń pomocy społecznej, na podstawie których udzielane są świadczenia finansowe: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy oraz świadczenia pozafinansowe: udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania, sprawienie pogrzebu, przyznanie usług opiekuńczych czy skierowanie do domu pomocy społecznej. Jednym z kluczowych elementów pracy pracowników socjalnych jest świadczenie pracy socjalnej, w szczególności diagnozowanie sytuacji klienta oraz adekwatny dobór form pomocy dostosowanych do indywidualnych potrzeb klienta.

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w latach 2017- 2020 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niezdolnej do pracy z powodu umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności. Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność i z tytułu bezrobocia. Natomiast w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy (np. na zakup żywności, leków, opału). Przyznanie, jak i wysokość w/w zasiłków uzależniona jest od sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej osoby samotnie gospodarującej lub osoby w rodzinie,

a także od kryterium dochodowego kwalifikującego do świadczeń pomocy społecznej, które co trzy lata podlega weryfikacji, a Rada Ministrów wydaje rozporządzenie w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela 3. Wykaz liczby osób/rodzin i kwot świadczeń pieniężnych wydatkowanych na realizację wybranych form pomocy przyznanych na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Rodzaj świadczenia	Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Zasiłek stały	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	415	422	368	337
	Liczba rodzin	412	416	365	337
	Liczba osób w rodzinie	510	496	438	388

	Kwota wypłaconego świadczenia	2.007.075	1.998.837	1.937.656	1.842.933
Zasilek okresowy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	594	528	455	411
	Liczba rodzin	594	528	441	405
	Liczba osób w rodzinie	1175	1032	830	729
	Kwota wypłaconego świadczenia	1.196.606	987.185	856.214	875.221
Zasilek celowy i specjalny zasilek celowy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1385	1225	783	740
	Liczba rodzin	1040	997	768	731
	Liczba osób w rodzinie	1738	1437	1384	1 217
	Kwota wypłaconego świadczenia	810.528,00	981.905,00	963.823,00	991.050

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie sprawozdań rocznych MOPS: MRiPS 03R za lata 2017-2020.

Dział Świadczeń Rodzinnych, Wychowawczych i Funduszu Alimentacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysko-Kamiennej realizuje liczne działania związane z przyznawaniem świadczeń pieniężnych. Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowane są w tabeli 4.

Tabela 4. Świadczenia wypłacane przez Dział Świadczeń Rodzinnych, Wychowawczych i Funduszu Alimentacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku – Kamiennej

L.p.	Wyszczególnienie	Kwota wypłaconych świadczeń			
		2017	2018	2019	2020
1	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	3 120 600	2 915 519	2 640 703	2.406.532
2	Zasilek dla	340 399	266 232	253 660	195.509

	opiekuna				
3	Zasilek rodzinny	3 070 190	3 102 692	2 882 315	2.360.307
4	Dodatki do zasilku rodzinnego	1 409 648	1 314 813	1 250 769	1.116.873
5	Zasilek pielęgnacyjny	2 834 172	2 954 758	3 650 929	4.084.852
6	Świadczenie pielęgnacyjne	2 381 348	2 683 338	3 253 433	4.131.546
7	Specjalny zasilek opiekuńczy	312 242	333 186	419 330	380.240
8	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	267 000	243 000	235 000	172.000
9	Świadczenie rodzicielskie	974 668	992 920	729 314	723.281
10	Świadczenie wychowawcze	21 437 558	20 119 221	26 577 099	33.687.833

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań Działu Świadczeń Rodzinnych, Wychowawczych i Funduszu Alimentacyjnego w latach 2017-2020.

Dział Dodatków Mieszkaniowych realizuje pomoc w postaci dofinansowania do czynszu oraz wypłatę dodatków energetycznych.

Tabela 5. Wydatki poniesione na wypłatę dodatków mieszkaniowych i dodatków energetycznych w latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Dodatki mieszkaniowe	1.166.217	979.480	873.039	926.822
Dodatki energetyczne	31.289	34.342	39.244	40.657

Źródło: Dane własne MOPS na podstawie sprawozdań finansowych z realizacji zadania w latach 2017-2020.

2.2.2 Inne formy pomocy:

- 1. Punkt Interwencji Kryzysowej** Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku Kamiennej – zajmuje się udzielaniem specjalistycznego poradnictwa psychologicznego m.in. dla osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie, pozostających w kryzysie.
- 2. Klub Integracji Społecznej** znajdujący się w strukturach organizacyjnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku – Kamiennej, funkcjonuje jako wyspecjalizowana

komórka, prowadząca reintegrację społeczną i zawodową klientów pomocy społecznej wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizuje również swoje zadania w ramach ustawy o zatrudnieniu socjalnym, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

- 3. Asystenci Rodziny** – przez pewien czas wspierają rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła ona pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Ich celem jest także wspomaganie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego, wspomaganie aktywności i integracji rodziny. Pomoc asystenta rodziny może uchronić rodzinę przed rozbięciem, umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej lub zapewnić jak najszybszy powrót dzieci z pieczy do rodziny biologicznej. W rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, Dyrektor MOPS na wniosek pracownika socjalnego może przydzielić rodzinie wsparcie asystenta rodziny.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tekst jednolity: Dz. U. z 2020, poz. 1329) w przypadku urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub ciąży powikłanej rodzinie przysługuje na jej wniosek prawo do wsparcia asystenta rodziny, który pełni wówczas rolę koordynatora w zakresie poradnictwa:

- a) przezwyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
 - b) wsparcia psychologicznego,
 - c) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
 - d) dostępu do rehabilitacji społecznej, zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.
- 4. Klub Senior+** - na terenie gminy Skarżysko-Kamienna funkcjonują dwa Kluby Senior+, pierwszy przy ul. Norwida 17, drugi przy ul. Rynek 12. Placówki te są prowadzone zgodnie z zasadami Programu Wieloletniego Senior+. Oferta Klubu skierowana jest dla mieszkańców Skarżyska – Kamiennej, nieaktywnych zawodowo, w wieku 60+. Zajęcia, które odbywają się od poniedziałku do piątku zapewniają seniorom szeroką ofertę aktywizacyjną i prozdrowotną obejmującą dziedziny edukacji, aktywności społecznej, ruchowej, rekreacji, aktywności kulturalnej oraz zdrowego starzenia się i wolontariatu międzypokoleniowego.
- 5. Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej** - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej od stycznia 2020 roku realizuje Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. Uczestnikiem Programu może być osoba, która ma orzeczoną umiarkowaną lub znaczny stopień niepełnosprawności lub posiada równoważne orzeczenie o niepełnosprawności. Do zadań asystenta osobistego należy pomoc w wyjściu, powrocie

lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie i terapeutyczne, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, społeczne lub sportowe); zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji; załatwianiu spraw urzędowych; nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami; korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy); wykonywaniu czynności dnia codziennego.

2.2.3. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz.U. 2021, poz. 573) „niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”. Niepełnosprawność członka rodziny może prowadzić do pogorszenia kondycji finansowej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową. Sytuacja taka spowodowana jest dużymi wydatkami na leczenie i rehabilitację oraz na inne świadczenia będące udziałem rodzin. W strukturach powiatu skarżyskiego funkcjonuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (Plac Floriański 1, Skarżysko-Kamienna), który wydaje dorosłym orzeczenia o stopniu niepełnosprawności: lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz dzieciom i młodzieży do 16 roku życia orzeczenia o niepełnosprawności. Potwierdzeniem niepełnosprawności jest również wydawana przez Zespół legitymacja.

Tabela 6. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia

Rok	Ogólna liczba orzeczeń	Płeć		Wiek		
		Kobieta	Mężczyzna	0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat
2017	154	68	86	19	41	94
2018	145	62	83	28	36	81
2019	141	58	83	17	34	90

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Tabela 7. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia

Rok	Ogólna liczba	Stopień niepełnosprawności			Płeć		Wiek			
		Lek	Umiarkowany	Znaczny	K	M	16-	26-	41-	60 i

	orzeczeń	ki					25	40	59	więcej
2017	1163	238	595	330	589	574	55	113	439	557
2018	1325	197	675	453	672	653	75	134	432	684
2019	1338	190	671	477	716	622	73	126	416	726

Źródło: Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Jedną z przyczyn orzekania u osób niepełnosprawności są zaburzenia psychiczne. Celem udzielenia takim osobom kompleksowego wsparcia, Miejski Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania (środki na ten cel pochodzą z budżetu państwa). Specjalistyczne usługi opiekuńcze są świadczone dla:

- osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi - przez terapeutów z odpowiednim przygotowaniem zawodowym,
- dzieci z zaburzeniami psychicznymi, z autyzmem i Zespołem Aspergera przez specjalistów terapeutów – pedagogów w zakresie rewalidacji, logopedów oraz rehabilitanta.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane są do szczególnych potrzeb osób wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Zakres usług obejmuje między innymi:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- kształtowanie umiejętności w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi,
- motywowanie do aktywności i kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z innymi osobami,
- pielęgnację – jako wspieranie procesu leczenia,
- pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych oraz pomoc w realizacji recept oraz przyjmowaniu leków.

Tabela 8. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone przez MOPS w Skarżysku-Kamiennej w latach 2017-2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	108	106	106	99
Liczba rodzin	108	106	92	99
Liczba osób w rodzinie	242	234	227	212

Źródło: Dane własne MOPS.

MOPS, by zapewnić pomoc osobom niepełnosprawnym, długotrwale lub ciężko chorym, a także starszym, realizuje w miejscu zamieszkania podopiecznych usługi opiekuńcze, które zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Tabela 9. Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych i wydatek poniesiony przez gminę z tego tytułu

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	308	317	323	278
Liczba rodzin	308	294	323	278
Liczba osób w rodzinie	370	342	359	321
Koszt usług opiekuńczych	1 712 922	1 960 501	1 991 908	2.273.864

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MOPS: MRiPS 03R za lata 2017-2020.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej

pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Do zadań własnych gminy z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym realizowanych przez gminę należy kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Osoby takie kierowane są do odpowiedniego typu domu pomocy społecznej, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Na terenie gminy Skarżysko-Kamienna obecnie funkcjonują dwa Domy Pomocy Społecznej, dla których organem prowadzącym jest Powiat Skarżyski:

- 1) Dom Pomocy Społecznej przy ul. Sporna 6 w Skarżysku-Kamiennej dla osób przewlekle psychicznie chorych, przeznaczony jest dla 60 osób,
- 2) Dom Pomocy Społecznej "Centrum Seniora" przy ul. Ekonomii 7 w Skarżysku-Kamiennej przeznaczony dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych, DPS dysponuje 30 miejscami dla osób wymagających całodobowej opieki oraz 30 miejscami dla osób kierowanych do mieszkań chronionych.

Tabela 10. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej, za które gmina Skarżysko-Kamienna poniosła koszty

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba osób skierowanych i przebywających w DPS	121	126	147	146
Koszt ponoszony przez Gminę Skarżysko - Kamienna	2.544.506	3.000.932	3.504.727	3.833.892

Źródło: opracowanie własne MOPS na podstawie sprawozdań MRPiPS 03-R za lata 2017-2020.

Przy Szpitalu Powiatowym w Skarżysku-Kamiennej funkcjonuje Zakład Opiekuńczo-Lecznicy. W ZOL udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne z zakresu pielęgnacji, opieki i rehabilitacji dla osób niewymagających hospitalizacji, ale z przeciwwskazaniami do samodzielnego pozostania w domu, związanych np.: z upośledzeniem zdolności do samodzielnego poruszania się, związane z wiekiem, obniżeniem aktywności, porażeniem lub niedowładem.

2.2.4 Bezrobocie

Bezrobociem określa się stan, w którym część ludzi zdolnych do pracy i pragnących ją podjąć

nie znajduje zatrudnienia.

Z danych zamieszczonych na portalu informacyjnym „Polska w liczbach”, w Skarżysku-Kamiennej na 1000 mieszkańców w 2019 roku pracowało 227 osób. Wartość ta była większa od wartości dla województwa świętokrzyskiego (194 osoby) oraz mniejsza od wartości dla Polski (251 osób). Kobiety stanowiły 49,5% wszystkich osób pracujących ogółem, a 50,5% stanowią mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Skarżysku-Kamiennej wynosiło w 2019 roku 13,2% (14,7% wśród kobiet i 11,9% wśród mężczyzn). Wartość ta jest większa od stopy bezrobocia rejestrowanego zarówno dla województwa świętokrzyskiego (7,9%), jak i dla całej Polski (5,2%)³.

Na podstawie informacji zamieszczonych w Biuletynie Informacyjnym przez Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku – Kamiennej (grudzień 2017, 2018, 2019, 2020) można dokonać analizy bezrobocia na kilku płaszczyznach. Najwięcej osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy to, niezmiennie od czterech lat, osoby długotrwale bezrobotne. W 2017 było ich 1088, w 2018 liczba ta utrzymywała się na niemal identycznym poziomie i wynosiła 1090, w 2019 nastąpił spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych do 1010, natomiast w 2020 roku liczba ta znacząco wzrosła do wartości 1209. Drugą grupą osób, w której można zaobserwować duże bezrobocie, są osoby powyżej 50 roku życia. W 2017 i 2018 liczba ta wynosiła odpowiednio 605 i 615 osób. W 2019 roku, podobnie jak w przypadku osób długotrwale bezrobotnych, wartość ta spadła do 534 osób, a w 2020 roku zwiększyła się o ponad 100 i wyniosła 636 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

Tabela 11. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy bezrobotnych w gminie Skarżysko-Kamienna w latach 2017-2020

Wyszczególnienie - osoby	2017	2018	2019	2020
do 30 roku życia	428	411	354	448
w tym do 25 roku życia	179	181	162	199
długotrwale bezrobotni	1088	1090	1010	1209
powyżej 50 roku życia	605	615	534	636
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	422	362	356	346
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	1	1	1
niepełnosprawni	123	111	116	73

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku – Kamiennej.

Konieczne jest również zwrócenie uwagi na liczbę bezrobotnych w określonych przedziałach

³ https://www.polskawliczbach.pl/Skarzysko_Kamienna#rynek-pracy

wiekowych. Duże bezrobocie zauważalne jest wśród ludzi młodych, między 25 a 34 rokiem życia. W 2017 roku były to 563 osoby, w 2018 roku 522, w 2019 roku – 465, natomiast w 2020 liczba ta wzrosła do 541. Dużą grupę osób bezrobotnych można zaobserwować w przedziale między 35 a 44 rokiem życia (2017 - 562, 2018- 584, w 2019 – 544, w 2020 liczba osób bezrobotnych w tej grupie wiekowej wzrosła do 651).

Łączna liczba osób bezrobotnych na terenie miasta Skarżyska-Kamiennej w latach 2017-2018 pozostawała na podobnym poziomie i wynosiła odpowiednio 2089 i 2096. Mimo tendencji spadkowej w 2019 roku ogólnej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP do wartości 1919, w 2020 nastąpił duży wzrost tej liczby o 363 osoby i wyniósł 2282.

Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Skarżysko-Kamienna w latach 2017-2020 według poziomu wieku

Wiek	2017	2018	2019	2020
18-24 lata	179	181	162	199
25-34 lata	563	522	465	541
35-44 lata	562	584	544	651
45-54 lata	379	390	379	471
55-59 lat	279	281	227	246
60-64 lata	127	138	142	174
Łącznie	2089	2096	1919	2282

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku – Kamiennej

Analizując problem bezrobocia w Skarżysku – Kamiennej pod względem czasu pozostawania bez pracy można zauważyć, że najmniejszą grupę stanowią osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca, w 2020 roku liczba ta wyniosła 169, natomiast w latach poprzednich tj. 2017, 2018 – 2019 wynosiła odpowiednio 238, 212, 197. Kolejne przedziały dotyczące czasu pozostawania bez pracy na przestrzeni czterech lat rozkładają się dość równomiernie, chociaż można zaobserwować najliczniejszą grupę osób bezrobotnych w przedziałach od 6 do 12 miesięcy, od 12 do 24 miesięcy oraz powyżej 24 miesięcy.

Liczba osób bezrobotnych w w/w przedziałach wynosi w granicach od 274 osób w przedziale od 12 do 24 miesięcy w 2017 roku do 501 osób bezrobotnych w przedziale od 6 do 12 miesięcy w 2020 roku, co stanowi wartość najwyższą we wskazanych przedziałach czasowych

Tabela 13. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Skarżyska – Kamiennej w latach 2017-2020 według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	2017	2018	2019	2020
do 1 miesiąca	238	212	197	169
od 1 do 3 miesięcy	496	330	351	365
od 3 do 6 miesięcy	365	362	304	312
od 6 do 12 miesięcy	375	439	361	501
od 12 do 24 miesięcy	274	418	333	457
powyżej 24 miesięcy	340	335	373	478

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku – Kamiennej.

Zgodnie ze statystykami prowadzonymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku-Kamiennej problem bezrobocia jest najbardziej dotkliwy dla osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, w 2017 roku w PUP było zarejestrowanych 546 takich osób, w 2018 – 520, w 2019 – 509, a w 2020 roku już 580.

Kolejną grupę stanowią osoby z zasadniczym zawodowym (2017-518, 2018-529, 2019-471, 2020-547) oraz gimnazjalnym i poniżej (2017-362, 2018-380, 2019-342, 2020-448). Powyższe dane pokazują, że niskie wykształcenie ma bezpośredni wpływ na fakt pozostawania bez zatrudnienia.

Tabela 14. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Skarżyska – Kamiennej w latach 2017-2020 według wykształcenia

Wykształcenie	2017	2018	2019	2020
wyższe magisterskie	387	382	335	414
policealne i średnie zawodowe	546	520	509	580
średnie ogólnokształcące	275	285	261	293
zasadnicze zawodowe	518	529	471	547
gimnazjalne i poniżej	362	380	342	448

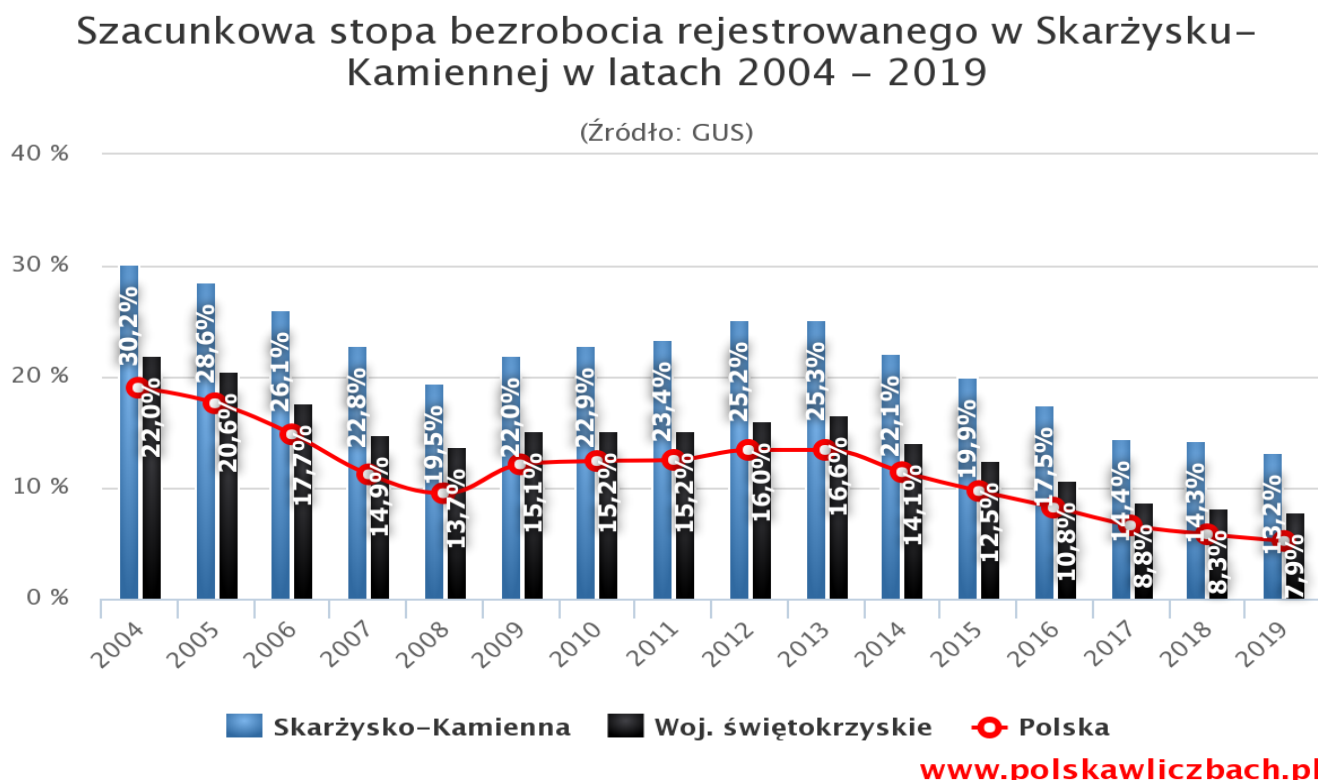
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku – Kamiennej.

Z informacji zamieszczonych na portalu „Polska w liczbach”, który powołuje się na dane Głównego Urzędu Statystycznego, wynika, że w 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Skarżysku-Kamiennej wynosiło 3 965,25 PLN, co odpowiada 82.00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Skarżyska-Kamiennej 1 412 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 4 527 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo

przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 3 115. 13,8% aktywnych zawodowo mieszkańców Skarżyska-Kamiennej pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 31,5% w przemyśle i budownictwie, a 23,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,6% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁴.

Wykres 4. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Skarżysku-Kamiennej w latach 2004-2019

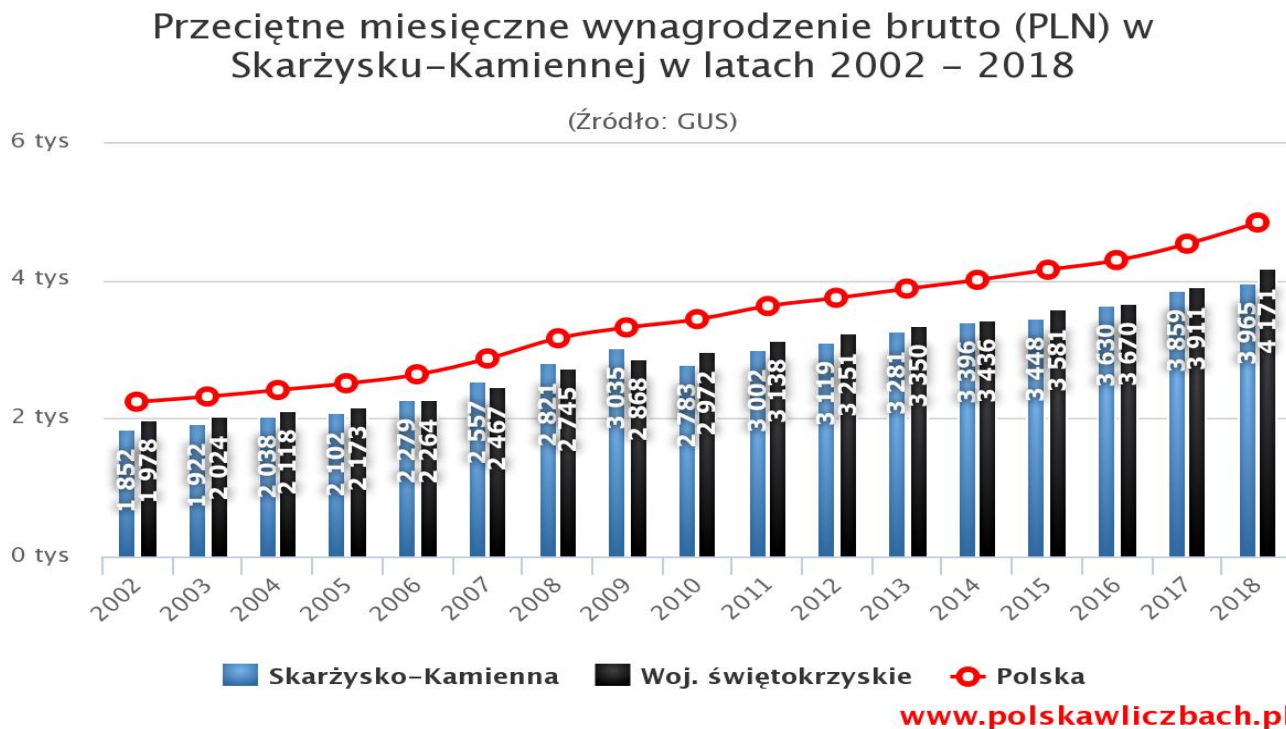

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/Skarzysko_Kamienna#rynek-pracy.

Bardzo wyraźnie widać, że stopa bezrobocia systematycznie spada, co jest pozytywnym zjawiskiem dla miasta Skarżysko-Kamienna. Jest ona jednak nadal większa niż stopa bezrobocia w całym województwie i w Polsce. Warto jednak podkreślić, że w mieście cały czas rośnie również średnie wynagrodzenie. Jest ono jednak nadal mniejsze niż w całym województwie i w Polsce.

⁴ https://www.polskawliczbach.pl/Skarzysko_Kamienna#rynek-pracy

Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Skarżysku-Kamiennej w latach 2002-2018

Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/Skarzysko_Kamienna#rynek-pracy

2.2.5 Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to *psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki lub inne środki psychoaktywne) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczania jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji.*

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii należy do zadań własnych gminy. W mieście Skarżysko-Kamienna działania te realizowane są w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (opracowany corocznie).

Głównymi celami strategicznymi Programu na rok 2021 są:

1. Podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania problemom uzależnień.
2. Przygotowanie i wdrożenie kompleksowego programu ograniczającego szkody wynikające z nadużywania alkoholu i narkotyków.

3. Podnoszenie świadomości społecznej w obszarze przemocy w rodzinie i zapobieganie zjawisku przemocy domowej.
4. Działania korekcyjno-interwencyjne oraz działania w kierunku zredukowania negatywnych skutków przemocy w rodzinie.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze w roku 2021, zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 roku, poz. 1119).

Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację programu.

Gminna Komisja do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje liczne działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin z problemami alkoholowymi.

Tabela 15. Działania profilaktyczne GKdsRPA skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin

Wyszczególnienie	Liczba uczestników		
	2017	2018	2019
Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci	102	901	191
Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych	124	343	151
Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych (np. kluby dyskusyjne, gazetki, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe)	2145	3735	2562

Źródło: Dane własne Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Równocześnie podejmowane są różnorodne działania skierowane do osób z problemem alkoholowym. Członkowie Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzą rozmowy o charakterze interwencyjno-motywuującym, podejmują czynności mające na celu objęcie osób uzależnionych wsparciem i leczeniem w placówkach leczenia uzależnień. Dodatkowo, występują do sądu z wnioskami o podjęcie leczenia odwykowego.

Tabela 16. Działalność GKdsRPA w Skarżysku-Kamiennej w stosunku do osób z problemem alkoholowym.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
------------------	------	------	------

Liczba osób, z którymi GKdsRPA przeprowadziła rozmowy	190	108	135
Liczba osób, z którymi GKdsRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące	180	96	110
Liczba osób, w stosunku, do których GKdsRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu	190	101	128
Liczba osób, w stosunku do których GKdsRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	70	51	60

Zródło: Dane własne Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 17. Działalność GKdsRPA w Skarżysku-Kamiennej w stosunku do dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych

Wyszczególnienie	Liczba placówek	Łączna liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach					
		2017		2018		2019	
		Ogółem	W tym dzieci z rodzin alkoholowych	Ogółem	W tym dzieci z rodzin alkoholowych	Ogółem	W tym dzieci z rodzin alkoholowych
Świetlice realizujące program socjoterapeutyczny	5 (1 utworzona w 2019r.)	112	80	125	83	175	92
Świetlice realizujące program opiekuńczo-wychowawczy	10	225	115	(Działało tylko 8 świetlic) 120	65	207	120

Zródło: Dane własne Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 18. Działalność GKdsRPA w Skarżysku-Kamiennej w prowadzeniu profilaktyki uzależnień

Wyszczególnienie	Liczba uczestników								
	2017			2018			2019		
	U	N	R	U	N	R	U	N	R
Szkolne programy profilaktyczne dotyczące	0	0	0	0	0	0	150	10	5

używania substancji psychoaktywnych									
Szkolne programy profilaktyczne albo dotyczące innych zachowań	339	12	0	452	27	13	750	29	280
Pozaszkolne (środowiskowe) programy profilaktyczne	0	0	0	0	0	0	120	0	0

Źródło: Dane własne Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2.2.6 Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (ustawa z dnia 29 lipca 2005, tekst jednolity: Dz. U. z 2021 poz. 1249 ze zm.) *przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

W gminie Skarżysko-Kamienna funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład którego wchodzi przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej oraz organizacji pozarządowej, Przewodniczącym Zespołu Interdyscyplinarnego jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Do zadań Zespołu należy integrowanie i koordynowanie działań wymienionych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań mających na celu ochronę osób doznających przemocy w rodzinie, w tym realizację procedury „Niebieskie Karty”. Realizując procedurę „Niebieskie Karty”, pracownicy socjalni z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej stale współpracują m.in. z policją, sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami z placówek oświatowych i Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienie podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych.

Tabela 19. Liczba formularzy „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do Przewodniczącego ZI

Liczba „Niebieskich Kart”, które wpłynęły do Przewodniczącego ZI	2017	2018	2019	2020
Ogółem,	158	135	175	135
w tym wypełnione przez:				
Pomoc społeczną	14	21	29	13
Policję	129	109	138	112

Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	9	4	5	6
Oświatę	6	1	2	3
Ochronę Zdrowia	0		1	1

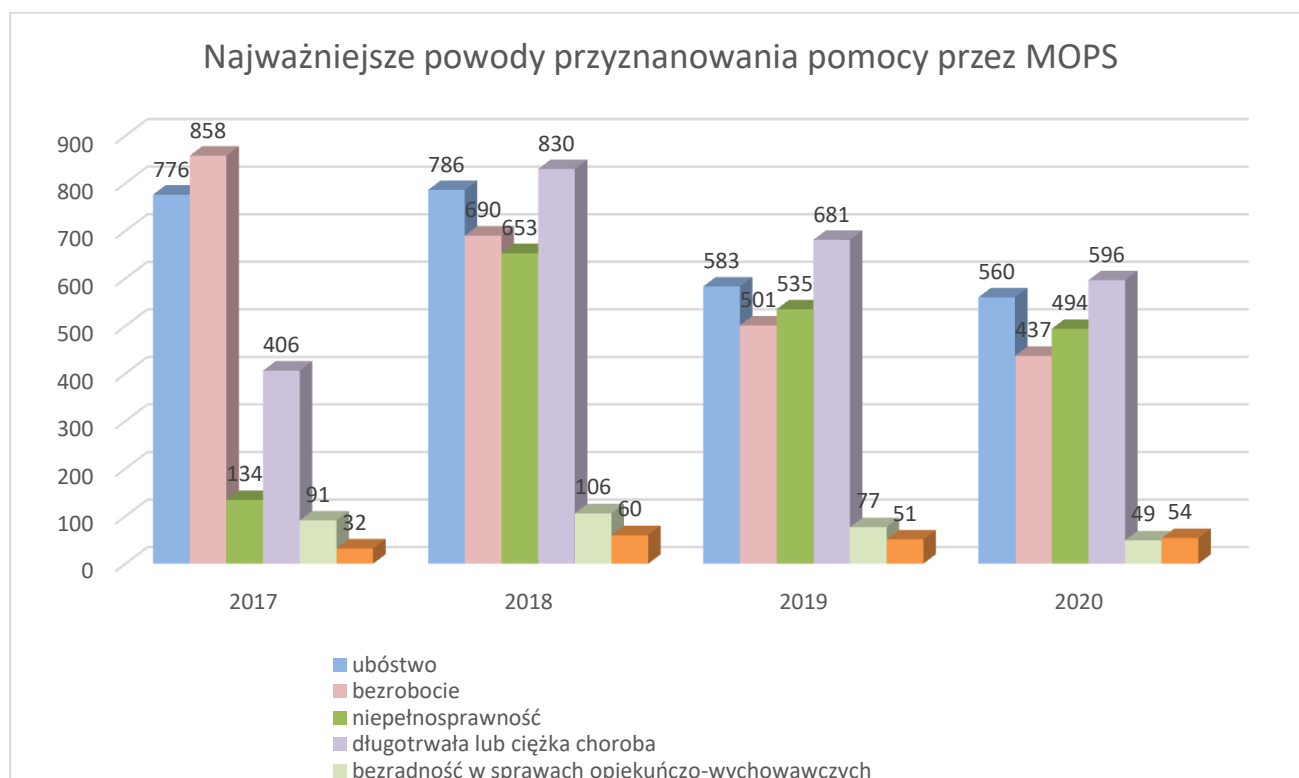
Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Skarżysku – Kamiennej na podstawie rejestru wpływu „Niebieskich Kart”, które wpłynęły do Przewodniczącego ZI.

2.3. Podsumowanie sytuacji społecznej w gminie Skarżysko-Kamienna

2.3.1 Wnioski z diagnozy

„Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2022-2027” ma za zadanie wypracować takie metody, aby podnieść standard życia w gminie oraz skutecznie przeciwdziałać rozprzestrzenianiu się niekorzystnych zjawisk społecznych.

Wykres 6. Najważniejsze powody przyznawania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku-Kamiennej w latach 2017 -2020

Źródło: Dane MOPS na podstawie sprawozdania MRiPS - 03R za lata 2017-2020

Budowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych jest ściśle związane z przeprowadzeniem diagnozy problemów pojawiających się w społeczności lokalnej i sprawdzenie, czy są one dla niej istotne. Brak akceptacji społecznej przyczynia się do mniejszej skuteczności

podejmowanych działań. Jeśli natomiast społeczność lokalna nie zauważa określonych problemów, konieczne staje się wdrażanie programów mających charakter informacyjno-edukacyjny. Ich celem staje się bowiem podnoszenie poziomu świadomości społecznej.

Bezrobocie stanowi jeden z istotniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Występuje ono wówczas, gdy liczba osób poszukujących pracy jest większa niż liczba ludzi zdolnych do pracy, chcących pracować i akceptujących istniejący poziom wynagrodzeń. Podstawowym miernikiem poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych a liczbą osób czynnych zawodowo, czyli wszystkich zdolnych do pracy w wieku 15-60 lat (kobiety) i 15-65 lat (mężczyźni). Bezrobocie oceniane jest jako jeden z ważniejszych problemów w Skarżysku-Kamiennej, stanowi także jedną z przyczyn wykluczenia społecznego.

Dynamika bezrobocia ma duże znaczenie w kontekście innych problemów społecznych. Powszechnie znany jest fakt, że problem bezrobocia ma ścisły związek z uzależnieniem od alkoholu. Relacja przyczynowo – skutkowa jest najczęściej dwukierunkowa – osoby uzależnione od alkoholu są narażone na utratę pracy, zaś osoby bezrobotne często sięgają po alkohol. Dlatego w programach naprawczych należy postawić na działania wielokierunkowe uwzględniające różnego rodzaju korelacje między problemami społecznymi.

Należy zauważyć, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia znacznie zmniejszyła się w ciągu ostatnich 3 lat. Jeszcze w 2017 roku korzystało z niej 858 rodzin, a w 2020 roku liczba ta spadła prawie o połowę i wynosiła 437 rodzin.

Zgodnie z danymi statystycznymi przedstawionymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Skarżysku – Kamiennej, na terenie gminy Skarżysko- Kamienna w 2019 roku było zarejestrowanych 1919 osób bezrobotnych. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby długotrwale pozostające bez pracy - 1010 osób oraz bez średniego wykształcenia - 814 osób. Za niepokojący można uznać wzrost liczby osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy. W 2017 roku PUP odnotował, że osób takich było 375, w 2018 – 439, a w 2019 – 631, zatem w 2019 roku w stosunku do roku 2017 nastąpił wzrost o 256 osób.

Kolejny problem społeczny, który staje się coraz bardziej widoczny na gruncie lokalnym, to problem bezdomności. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za **bezdomną** uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Jednak kategorie prawno-administracyjne nie oddają istoty zjawiska, które ma charakter

społeczny. Ani formalne prawo do zamieszkania w danym lokalu, ani też brak takiego prawa nie przesądzają niczego w kwestii bezdomności. Bezdomność jest więc kolejnym problemem, który przyczynia się do wykluczenia społecznego. W 2017 roku liczba osób, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności wynosiła 32. W 2018 roku liczba ta wzrosła do 60, w 2019 roku była ona na poziomie 51, a w 2020 roku wynosiła 54. Widać więc, że liczba osób, która zgłasza się do MOPS o pomoc z powodu bezdomności zmienia się z roku na rok, jednak cały czas pozostaje na stosunkowo wysokim poziomie.

Problemem społecznym, który nierozzerwalnie łączy się z pomocą społeczną jest **ubóstwo**, za które uważa się brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych.

W mieście Skarżysko-Kamienna jest to również jeden z głównych problemów. Zgodnie z danymi MOPS zawartymi w sprawozdaniach, w 2017 roku liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu ubóstwa wynosiła 776. Wraz z upływem lat zmniejszyła się ona do 560 rodzin w 2020 roku. Jednakże jest to nadal wysoki wskaźnik.

Następnym istotnym problemem jest przemoc w rodzinie. Większość rodzin, które są uwikłane w problem przemocy pozostaje poza systemem pomocy społecznej. Przemoc w rodzinie nie jest jedynie problemem, który dotyczy osób z tzw. marginesu społecznego, dotyczy on różnych grup społecznych, niezależnie od wykonywanego zawodu czy posiadanych zasobów finansowych i majątku. Przemocy w rodzinie doświadczają zarówno kobiety, dzieci, jak i mężczyźni, choć z całą pewnością najliczniejszą grupę stanowią kobiety.

Według danych MOPS liczba formularzy „Niebieska Karta”-A, jakie wpłynęły do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2020 kształtuje się na zbliżonym poziomie: w 2017 – 158, w 2018 i 2020 – 135, a największy wzrost nastąpił w 2019 roku i wyniósł 175 „Niebieskich Kart”. Powyższe dane wskazują, że skala problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Skarżyska – Kamiennej jest duża. Należy zwrócić uwagę, że powyższe dane liczbowe pokazują jedynie problem przemocy w rodzinach, u których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”, wiele rodzin uwikłanych w przemoc pozostaje poza oficjalnymi statystykami.

Równie ważnym problemem w Mieście Skarżysko – Kamienna stają się uzależnienia, w tym uzależniania od alkoholu. W 2019 roku Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła:

- **135 rozmów z osobami z problemem alkoholowym;**
- **110 rozmów interwencyjno-motywujących.**

W tym samym roku podjęła również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu wobec **128 osób**. Wystąpiła ona również do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec **60 osób**.

Dane te świadczą o spadku liczby osób z problemami alkoholowymi w odniesieniu do 2017 roku, ale o wzroście w stosunku do 2018 roku.

Tabela 20. Działalność GKdsRPA w Skarżysku-Kamiennej w stosunku do osób z problemem alkoholowym.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Liczba osób, z którymi GKdsRPA przeprowadziła rozmowy	190	108	135
Liczba osób, z którymi GKdsRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące	180	96	110
Liczba osób, w stosunku, do których GKdsRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu	190	101	128
Liczba osób, w stosunku do których GKdsRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	70	51	60

Źródło: Dane z Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Problemy związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) są jednymi z wielu, które społeczeństwo spostrzega jako zagrożenia. Należy jednak podkreślić, iż to, jak ludzie oceniają wagę różnych problemów, nie musi odpowiadać ich rzeczywistemu rozpowszechnieniu ani poziomowi zagrożenia.

Nie sposób nie wspomnieć o problemie starzejącego się społeczeństwa. Problem ten dotyczy również miasta Skarżysko-Kamienna. W 2019 roku w Domach Pomocy Społecznej przebywało łącznie 147 osób. Koszt ponoszony przez gminę na ich utrzymanie wynosił 3 504 727 zł, natomiast w

2020 roku w DPS przebywało 146 osób, a wydatek jaki poniosła gmina wyniósł 3.833.892 zł. Jednocześnie należy zauważyć, że w mieście średni wiek kobiet kształtuje się na poziomie 48,1 lat, a mężczyzn 43,1 lat. Ponadto, Skarżysko-Kamienna ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -245. W 2019 roku urodziło się 315 dzieci, zmarło natomiast 560 osób.

Gmina boryka się również z problemem niepełnosprawności. W 2019 roku wydano 1338 orzeczeń o niepełnosprawności. Dotyczyły one kobiet i mężczyzn z terenów gminy, w wieku od 16 roku życia. Najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności otrzymały osoby mające 60 i więcej lat (726 osób).

Jak wynika z dokonanej analizy, do grupy osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym należy zaliczyć osoby starsze, chore/niepełnosprawne, osoby bezrobotne, uzależnione, osoby bezdomne oraz rodziny wieloproblemowe, w tym uwikłane w przemoc.

Diagnoza, która została przeprowadzona w kilku obszarach pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, które staną przed samorządem lokalnym w najbliższych latach. Zalicza się do nich:

- 1) rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom, które są dotknięte problemem przemocy w rodzinie oraz problemem uzależnień,
- 2) problem starzenia się społeczności lokalnej i wynikające z tego większe ryzyko zapadania na różnorodne choroby czy niepełnosprawność – konieczne staje się więc poszerzanie działalności Uniwersytetu III wieku na terenie miasta Skarżysko-Kamienna oraz aktywizowanie seniorów i włączanie ich w różnorodne inicjatywy podejmowane np. przez szkoły, przedszkola,
- 3) dbanie o tworzenie nowych miejsc pracy oraz ciągłe wspieranie osób pozostających w trudnej sytuacji bytowej i tych, którzy wymagają aktywizacji zawodowej,
- 4) wspieranie rodzin, w których konieczna staje się ochrona macierzyństwa, rodziny wielodzietne, a także te, w których pojawiają się trudności z prawidłowym realizowaniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez udzielanie porad, wsparcia finansowego oraz wsparcia ze strony asystenta rodziny,
- 5) podejmowanie działań zmierzających do zaspokojenia potrzeb mieszkańców w kwestiach ochrony zdrowia poprzez zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz kontynuowanie podejmowanych wcześniej działań prozdrowotnych,
- 6) dbanie o utrzymanie właściwego poziomu bezpieczeństwa publicznego, kontynuowanie działań profilaktycznych oraz edukacyjnych, które są poświęcone przeciwdziałaniu przestępczości,

- 7) dążenie do tego, aby budować w gminie społeczeństwo obywatelskie oraz cały czas usprawniać działanie systemu pomocy społecznej np. poprzez zapewnianie pracownikom stałego dostępu do szkoleń, ciągle uaktualnianie wiedzy na temat zmian prawnych, bieżące rozpoznawanie i diagnoza problemów społecznych, podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wyniki przeprowadzonej diagnozy wpłynęły na określenie misji oraz wyznaczenie celów strategicznych i kierunków podejmowanych działań, które powinny zostać podjęte w latach 2022-2027. Jeśli podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii będą rzetelnie realizowały wyznaczone cele, powinno się to przełożyć na poprawę życia mieszkańców miasta, a w dalszej perspektywie doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi zmniejszenie ilości problemów społecznych i zminimalizowanie ich negatywnych konsekwencji.

2.3.2. Analiza SWOT

To jedna z najbardziej popularnych i rozpowszechnionych metod analitycznych. Jej nazwa wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów: *Strengths- Mocne (silne strony; Weakneeses- Słabe strony; Opportunities- Szanse; Threats- Zagrożenia.*

Analiza SWOT przeważnie wykorzystywana jest do oceny wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych. Diagnoza i ocena szans oraz zagrożeń, wynikających z otoczenia, oraz potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych. Analizę SWOT dla miasta Skarżysko-Kamienna przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> położenie miasta na przecięciu szlaków komunikacyjnych, co może pozytywnie wpływać na jego rozwój gospodarczy i turystykę, dobrze rozpoznane przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w mieście, współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu, regularna organizacja wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymujący się dość wysoki wskaźnik bezrobocia w mieście, utrzymujący się wysoki poziom osób korzystających z pomocy społecznej, problem niepełnosprawności oraz konieczności zapewnienia opieki osobom starszym, wzrost liczby osób starszych wymagających całodobowej opieki i zapewnienia im świadczeń opiekuńczych,

kulturalnych i sportowych, • szeroka działalność ośrodka pomocy społecznej, • wysoko wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia, • dobra infrastruktura szkolna, • Funkcjonowanie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w mieście wraz z dostępnością terapeuty ds. uzależnień, pedagoga, psychoterapeuty, • zapewnienie posiłków dzieciom z terenu miasta, • efektywna praca asystenta rodziny, • odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim, • dostępność dyżuru policji, • dobra współpraca z lekarzem rodzinnym, pielęgniarkami środowiskowymi i położną, • warunki do realizacji pozaszkolnych zajęć sportowo-ruchowych. • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie	• niskie wynagrodzenie pracowników, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • niska aktywność społeczna mieszkańców, • ujemny przyrost naturalny,

SZANSE

ZAGROŻENIA

• wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i	• migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych

zagrożeń społecznych,

- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej,
- działalność mieszkańców w stowarzyszeniach,
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców,
- promocja miasta, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców, motywujące do podjęcia pracy,
- aplikowanie o środki zewnętrzne celem poszerzenia usług społecznych dla mieszkańców gminy,
- podejmowanie działań wspólnie z instytucjami pozarządowymi oraz członkami społeczności lokalnej, udzielanie sobie wsparcia w czasie organizowanych imprez i uroczystości, aktywizowanie społeczności lokalnej.

miast i za granicę,

- bezradność opiekuńczo-wychowawcza,
- starzenie się społeczeństwa,
- wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych,
- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki,
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy,
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej.

RODZIAŁ III. GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA MIASTA SKARŻYSKA-KAMIENNEJ NA LATA 2022-2027

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Celem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2022-2027 jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonym problemom społecznym oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego i analiza danych wynikających ze specyfiki miasta, które pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w mieście. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2022 – 2027, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w mieście Skarżysko-Kamienna. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

1. System wsparcia i opieki nad seniorami, osobami niepełnosprawnymi oraz dotkniętymi długotrwałą chorobą

Prognozuje się:

- ✓ wzrost potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin,

- ✓ wzrost potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin,
- ✓ wzrost izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych,
- ✓ promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych.

2. Budowa systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

Prognozuje się:

- ✓ stałe potrzeby (takie jak porady, rozmowy, wsparcie finansowe) rodzin dysfunkcyjnych w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej,
- ✓ potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny,
- ✓ występowanie zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji,
- ✓ potrzebę specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- ✓ potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jego przeciwdziałania,
- ✓ stałe zapotrzebowanie na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom,
- ✓ brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy,
- ✓ potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju,
- ✓ wzmacnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny.

3. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej spowodowanej ubóstwem i bezrobociem

Prognozuje się:

- ✓ utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością,
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

4. Budowa społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- ✓ wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy,
- ✓ wzrost poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy.

5. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Prognozuje się:

- ✓ wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ✓ konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom,
- ✓ utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy materialnej i rzeczowej uzależnionym i ich rodzinom.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie miasta Skarżysko-Kamienna, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w mieście oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie strategii ma na celu:

- ✓ poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w mieście,
- ✓ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ✓ zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w mieście,
- ✓ integrację i aktywizację społeczną mieszkańców miasta.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Skarżysko-Kamienna na lata 2022 - 2027* opierać się będzie na realizacji czterech celów strategicznych:

I CEL STRATEGICZNY: Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i starszych

I CEL OPERACYJNY: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych	MOPS, Urząd Miasta i podległe jednostki organizacyjne	Powiatowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe,	Liczba opiekunek domowych
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom i opiekunom			Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w formie usług opiekuńczych
Tworzenie i organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji			Liczba świadczeń
			Liczba osób niepełnosprawnych i rodzin tych osób, którym przyznano pomoc finansową i rzeczową.
			Koszt udzielonej pomocy
			Liczba środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych
			Liczba osób uczestniczących w środowiskowych formach wsparcia
			Liczba i rodzaj realizowanych programów umożliwiających włączenie osób niepełnosprawnych do życia w lokalnej społeczności

II CEL OPERACYJNY: Budowa i rozwój systemu wsparcia dla osób starszych

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
Zapewnienie usług opiekuńczych odpowiednich do potrzeb	MOPS, Urząd Miasta i podległe jednostki organizacyjne	Powiatowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe,	Liczba osób starszych objętych pomocą w formie usług opiekuńczych
Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych			Liczba świadczeń
Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową			Liczba mieszkań chronionych
Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów			Liczba osób z terenu gminy skierowanych do mieszkań chronionych
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i ich rodzinom			Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych i kulturalnych mających na celu integrację międzypokoleniową
Realizacja programów rządowych oraz profilaktycznych adresowanych do seniorów			Liczba ośrodków wsparcia dla osób starszych
Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi			Liczba osób uczestniczących w zajęciach w placówkach wsparcia
Realizacja Programu Ogólnopolska Karta Seniora			Liczba zorganizowanych imprez promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną wśród osób starszych
			Liczba osób starszych i ich rodzin, którym udzielono pomocy rzeczowej i finansowej
	Liczba realizowanych programów rządowych i profilaktycznych		
	Liczba seniorów uczestnicząca w realizacji programów		
	Liczba osób starszych, które zostały objęte pracą socjalną.		
	Liczba wydanych Ogólnopolskich Kart Seniora		

II CEL STRATEGICZNY: Rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

I CEL OPERACYJNY – Stworzenie skutecznego systemu wsparcia i opieki nad rodziną i dzieckiem

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi asystenturą rodzinną oraz prowadzeniem pracy socjalnej	MOPS, Urząd Miasta i podległe jednostki organizacyjne	Powiatowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe,	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny
			Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych			Liczba rodzin objętych pomocą w formie pracy socjalnej
			Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej
			Wysokość udzielonej pomocy
			Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń rodzinnych
			Wysokość udzielonej pomocy
			Liczba rodzin korzystająca z funduszu alimentacyjnego
			Wysokość udzielonej pomocy
			Liczba rodzin pobierająca świadczenie wychowawcze
			Wysokość udzielonej pomocy

<p>Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin</p>			<p>Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych i kulturalnych mających na celu integrację rodzin</p>
<p>Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej</p>			<p>Liczba zorganizowanych pozalekcyjnych zajęć sportowych i kulturalnych skierowanych do dzieci i młodzieży</p>
<p>Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej</p>			<p>Liczba dzieci biorąca udział w zajęciach pozalekcyjnych</p>
<p>Realizacja programu wspierania rodzin wielodzietnych w formie Karty Dużej Rodzinny i innych inicjatyw</p>			<p>Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży, uczęszczająca na zajęcia w placówkach wsparcia dziennego</p> <p>Liczba programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży biorąca udział w realizacji programów profilaktycznych</p> <p>Liczba wydanych ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny</p> <p>Liczba wydanych Skarżyskich Kart Dużej Rodziny</p>

II CEL OPERACYJNY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie	MOPS, Urząd Miasta i podległe jednostki organizacyjne, Komenda Powiatowa Policji, Zespół Kuratorskiej Służby Sadowej	Powiatowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe,	Liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie			Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”
			Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A”
			Liczba rodzin objęta wsparciem w ramach procedury „Niebieskie Karty”
			Liczba powołanych grup roboczych
Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego			Liczba posiedzeń grup roboczych
	Liczba osób korzystającą ze wsparcia psychologa		
Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie	Liczba osób korzystającą ze wsparcia psychoterapeuty uzależnień, specjalisty przeciwdziałania przemocy w rodzinie i interwencji kryzysowej		
	Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy		
Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba podmiotów współpracująca w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie		
	Liczba kampanii społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		

III CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

I CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku długotrwałego bezrobocia, eliminowanie jego negatywnych skutków i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
Reintegracja społeczna i zawodowa osób biernych zawodowo i długotrwanie bezrobotnych oraz osób bezrobotnych w szczególności długotrwanie bezrobotnych, realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, poprzez m.in. szkolenia, kursy itp.	Urząd Miasta, MOPS- Klub Integracji Społecznej, Centrum Integracji Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Powiatowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe,	Liczba działań edukacyjnych i wspierających
Udzielanie wsparcia osobom bezrobotnym oraz poszukującym pracy, organizowanie prac interwencyjnych, prac społecznie – użytecznych, staży oraz wsparcie dla osób rozpoczynających własną działalność przez Powiatowy Urząd Pracy			Liczba uczestników poszczególnych działań
			Liczba projektów, szkoleń i kursów
Pomoc materialna dla osób i rodzin dotkniętych bezrobociem			Liczba osób korzystająca z aktywnych form pomocy (prace interwencyjne, staże)
			Liczba osób, która otrzymała z PUP jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.
			Liczba osób wyrejestrowanych z PUP z powodu podjęcia pracy
			Liczba osób bezrobotnych, którym przyznano decyzją świadczenia
			Liczba rodzin i osób w rodzinie dotkniętych problemem bezrobocia
			Wydatek poniesiony przez PUP na wypłatę zasiłku dla osób bezrobotnych
			Wydatek poniesiony przez MOPS na pomoc finansową dla osób/rodzin z problemem bezrobocia

Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych			Liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami bezrobotnymi
			Liczba osób bezrobotnych, które uczestniczyły w zajęciach organizowanych przez KIS

II CEL OPERACYJNY : Zapobieganie utrwalania się stanu ubóstwa

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej	MOPS, Urząd Miasta i podległe jednostki organizacyjne	Powiatowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe,	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie Liczba rodzin i osób w rodzinie, które korzystały z pomocy z powodu ubóstwa Liczba osób, która korzystała z poradnictwa specjalistycznego
Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie m.in. dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych)			Liczba i rodzaj realizowanych programów Liczba dzieci i młodzieży, która została objęta realizacją programów Liczba dzieci i młodzieży, którym zostały przyznane stypendia szkolne Wysokość wypłaconych stypendiów Liczba i rodzaj zorganizowanych form wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży. Liczba dzieci i młodzieży, która brała udział w zorganizowanych formach wypoczynku letniego i zimowego.

III CEL OPERACYJNY: Profilaktyka uzależnień oraz system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu lub/i narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
<p>Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu;</p>	<p>MOPS, Urząd Miasta i podległe jednostki organizacyjne, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p>	<p>Powiatowe jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe,</p>	<p>Liczba programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży Liczba placówek oświatowych i organizacji pozarządowych realizujących programy profilaktyczne Liczba dzieci i młodzieży, która uczestniczyła w realizacji programów profilaktycznych</p>
<p>Podjęmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej osób uzależnionych oraz członków ich rodzin</p>			<p>Liczba wniosków o leczenie odwykowe, które wpłynęły do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Liczba wniosków skierowanych przez GKds.RPA o sądowy nakaz leczenia odwykowego Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe Liczba udzielonych porad</p>
<p>Promocja oraz tworzenie warunków do zdrowego i aktywnego stylu życia wśród wszystkich mieszkańców gminy</p>			<p>Liczba i rodzaj wydarzeń społecznych, kulturalnych oraz sportowych, w których uwzględniono kampanie edukacyjne promujące zdrowy styl życia Liczba kampanii informacyjnych na temat miejsc pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych na terenie gminy</p>
<p>Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych</p>			<p>Liczba podmiotów zaangażowanych w realizację działań edukacyjnych i profilaktycznych dla mieszkańców gminy Liczba warsztatów profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych</p>

IV CEL STRATEGICZNY: Dynamizacja rozwoju społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Aktywna integracja społeczna mieszkańców

Działania	Jednostka realizująca	Partnerzy	Wskaźniki
Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych	MOPS, Urząd Miasta i podległe jednostki organizacyjne	Powiatowe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe,	Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych
Wzmocnienie potencjału instytucji pozarządowych, stowarzyszeń, fundacji, wsparcie na poziomie lokalnym i regionalnym			Liczba wniosków, które wpłynęły w ramach Budżetu Obywatelskiego
Zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym			Rodzaj i liczba podjętych inicjatyw
			Liczba stowarzyszeń i fundacji działających na terenie gminy
			Liczba organizacji pozarządowych, z którymi zostały podpisane umowy/zlecenia na realizację zadań publicznych/ liczba podpisanych umów
			Wydatek poniesiony na realizację umów podpisanych z organizacjami pozarządowymi

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2022-2027 każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w jej realizacji sporządzi corocznie sprawozdanie z podjętych działań i przekaże je do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku – Kamiennej jako jednostki koordynującej. MOPS na podstawie otrzymanych informacji będzie sporządzał sprawozdanie zbiorcze i przekazywał je do 30 kwietnia każdego roku do Rady Miasta Skarżyska–Kamiennej. Opracowane corocznie sprawozdanie służyć będzie monitoringowi Strategii oraz znajdzie zastosowanie przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Ewaluacja końcowa zostanie przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki będą podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla miasta Skarżysko-Kamienna na lata 2022- 2027 będą: budżet miasta, dotacje z budżetu państwa oraz ewentualne środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

SPIS TABEL

TABELA 1. DANE DOTYCZĄCE LICZBY MIESZKAŃCÓW GMINY SKARŻYSKA – KAMIENNEJ W LATACH 2017-2019.....	8
TABELA 2. PRZYCZYNY PRYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ PRZEZ MOPS W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W LATACH 2017-2020	17
TABELA 3. WYKAZ LICZBY OSÓB/RODZIN I KWOT ŚWIADCZEŃ PIENIĘŻNYCH WYDATKOWANYCH NA REALIZACJĘ WYBRANYCH FORM POMOCY PRYZNANYCH NA PODSTAWIE USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ.....	18
TABELA 4. ŚWIADCZENIA WYPŁACANE PRZEZ DZIAŁ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH, WYCHOWAWCZYCH I FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SKARŻYSKU – KAMIENNEJ.....	19
TABELA 5. WYDATKI PONIESIONE NA WYPŁATĘ DODATKÓW MIESZKANIOWYCH I DODATKÓW ENERGETYCZNYCH W LATACH 2017-2020	20
TABELA 6. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRZEZ POWIATOWY ZESPÓŁ DO SPRAW ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI DLA OSÓB PRZED 16 ROKIEM ŻYCIA.....	22
TABELA 7. LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI PRZEZ POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI DLA OSÓB POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA	22
TABELA 8. SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE W MIEJSCU ZAMIESZKANIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI ŚWIADCZONE PRZEZ MOPS W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W LATACH 2017-2020	23
TABELA 9. LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ W FORMIE USŁUG OPIEKUŃCZYCH I WYDATEK PONIESIONY PRZEZ GMINĘ Z TEGO TYTUŁU.....	24
TABELA 10. LICZBA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ, ZA KTÓRE GMINA SKARŻYSKO-KAMIENNA PONIOSŁA KOSZTY....	25
TABELA 11. OSOBY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY BEZROBOTNYCH W GMINIE SKARŻYSKO-KAMIENNA W LATACH 2017-2019.....	26
TABELA 12. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z TERENU GMINY SKARŻYSKO-KAMIENNA W LATACH 2017-2019 WEDŁUG POZIOMU WIEKU.....	27
TABELA 13. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z TERENU GMINY SKARŻYSKA – KAMIENNEJ W LATACH 2017-2019 WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY	28
TABELA 14. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH Z TERENU GMINY SKARŻYSKA – KAMIENNEJ W LATACH 2017-2019 WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA	28

TABELA 15. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE GKDSRPA SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY Z RODZIN	31
TABELA 16. DZIAŁALNOŚĆ GKDSRPA W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W STOSUNKU DO OSÓB Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM.....	31
TABELA 17. DZIAŁALNOŚĆ GKDSRPA W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W STOSUNKU DO DZIECI I MŁODZIEŻY POCHODZĄCYCH Z RODZIN DYSFUNKCYJNYCH.....	32
TABELA 18. DZIAŁALNOŚĆ GKDSRPA W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W PROWADZENIU PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ.....	32
TABELA 19. LICZBA FORMULARZY „NIEBIESKIE KARTY”, KTÓRE WPŁYNEŁY DO PRZEWODNICZĄCEGO ZESPOŁU	33
TABELA 20. DZIAŁALNOŚĆ GKDSRPA W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W STOSUNKU DO OSÓB Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM.....	37
TABELA 21 ANALIZA SWOT	39

SPIS RYSUNKÓW

RYСУNEK 1. MAPA MIASTA SKARŻYSKO-KAMIENNA	6
---	---

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. DYNAMIKA PRZYROSTU NATURALNEGO W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W LATACH 1995-2019.....	7
WYKRES 2. LUDNOŚĆ MIASTA SKARŻYSKO-KAMIENNA WEDŁUG WIEKU.....	8
WYKRES 3. PRODUKCYJNE GRUPY WIEKOWE W MIEŚCIE SKARŻYSK-KAMIENNA NA ROK 2019.....	9
WYKRES 4. SZACUNKOWA STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W LATACH 2004-2019.....	29
WYKRES 5. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W LATACH 2002-2018.....	30
WYKRES 6. NAJWAŻNIEJSZE POWODY PRYZNAWANIA POMOCY PRZEZ MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ W LATACH 2017 - 2020.....	34

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 roku, poz. 1876 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2022-2027 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej, który ma istotne znaczenie dla mieszkańców naszego miasta w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem. Dokument ten uwzględnia między innymi diagnozę i identyfikację najważniejszych problemów społecznych na terenie miasta, wskazuje cele strategiczne i kierunki niezbędnych działań.